

Inlägg

Till
Sekretariatet för nationell
biblioteksstrategi

Stockholm 5 oktober 2018

Nationell biblioteksstrategi: Svenska barnboksinstitutets synpunkter

Svenska barnboksinstitutet (Sbi) har tagit del av *Utkast till nationell biblioteksstrategi* och vill härmed lämna sina synpunkter. Sbi nämns i utkastet på två ställen, dels i avsnittet Barnbokens ställning i kapitlet "Infrastruktur" (s. 54), dels i avsnittet Fortbildning i kapitlet "Läsning" (s. 36).

Svenska barnboksinstitutets verksamhet

Med anledning av de uttalanden som görs om Sbi i utkastet finns det skäl att lämna en något utförligare beskrivning av institutets syfte och verksamhet:

Sbi är en fristående stiftelse med bidrag från Utbildningsdepartementet vars ordförande är tillsatt av regeringen. Institutet fungerar som ett nav för forskningen och det kvalificerade samtalet om barn- och ungdomslitteratur. Sbi grundades 1965 och stiftarna är Stockholms universitet, Svenska Förläggareföreningen, Föreningen Svenska Tecknare och Sveriges Författarförbund.

Sbi bedriver och leder flera forskningsprojekt, arrangerar konferenser, workshops och program, ger ut en vetenskaplig skriftserie och en vetenskaplig tidskrift, har en rad samarbeten med svenska och internationella institutioner, kan erbjuda olika typer av fortbildning för exempelvis förmedlare, har en omfattande informationsverksamhet inom fältet via nyhetsbrev, sociala medier och olika digitala forum med mera.

Institutet har även ett specialbibliotek för att kunna serva forskare, studenter och andra målgrupper, med en stor barnbokssamling, en av världens största samlingar av teoretisk litteratur inom området, en stor klippsamling samt flera specialsamlingar och arkivmaterial.

Syftet med Sbi har sedan start varit att öka och främja kunskapen om barn- och ungdomslitteraturen och göra det till ett erkänt profilområde nationellt och internationellt. Stiftelsen kom till med stiftarnas uttalade önskan om att initiativet skulle fungera kompetens- och statushöjande för barnkulturområdet. Som specialinstitution bidrar Sbi med expertkompetenser i en rad olika sammanhang och samarbetet med andra aktörer inom området är omfattande (för vidare information se Sbi:s verksamhetsberättelse på vår webb).

Svenska barnboksinstitutets biblioteksverksamhet

I *Utkast till nationell biblioteksstrategi* omnämns Sbi på följande sätt i avsnittet Barnbokens ställning (s. 54):

Barnlitteratur är ett svenskt profilområde. KB kan bidra till att stärka barnbokens ställning. En samordning av verksamheten vid Svenska barnboksinstitutet och nationalbiblioteket kan övervägas. Idag dubbleras delvis uppgifterna, som istället skulle kunna renodlas och stärkas. Institutets samlingar finns redan i nationalbibliografen och Libris-katalogisering görs idag av KB. Det är möjligen inte effektivt med en särskild, egen stiftelse för en viss sorts böcker, barnböcker. Svenska barnboksinstitutets verksamhet riktar sig inte till barn, utan är ett stöd för forskning.

Sbi står undrande inför beskrivningen av institutets verksamhet samt förslagen kring samordning med Kungliga biblioteket (KB). Utredaren har besökt institutet en gång, men därefter inte kontaktat eller fört någon dialog med oss inför de här förslagen. Detta kan vara en förklaring till de missuppfattningar som förekommer i utkastet angående institutets respektive KB:s uppdrag. Institutet och KB har helt olika ansvarsområden.

Som framgått ovan är Sbi:s verksamhet väsentligt bredare än bara biblioteksverksamheten, och när det gäller biblioteksverksamheten specifikt sker redan samordning med KB. Den deskriptiva katalogiseringen av barn- och ungdomslitteraturen ansvarar KB för medan ämnesbeskrivningen görs av Sbi som också har det formella och nationella ansvaret för arbetet med barnämnesorden. Där finns således inte någon överlappning med KB:s verksamhet. Sbi och KB utbyter också kontinuerligt information om avvägningar och principfrågor gällande katalogiserings- och klassificeringsfrågor.

Båda institutionerna samlar in svensk barn- och ungdomslitteratur till sina respektive samlingar. KB har ett nationellt bevarandeuppdrag medan Sbi, i likhet med alla specialbibliotek, samlar in utgivningen för att kunna upprätthålla den service och verksamhet som stadgarna kräver. Förutom insamlingen läses också hela utgivningen, vilket ger institutet en unik överblick och möjlighet att erbjuda expertkunskap och service till våra målgrupper. Insamlingen är tätt sammankopplad med det årliga Bokprovningsarbetet, inom vilket statistik över utgivningen och en beskrivning av utgivningens utveckling tas fram. Sbi utvecklar gärna betydelsen av detta vid ett möte.

Sbi anser inte att utredaren har tillräcklig kunskap om Sbi:s verksamhet för att föreslå ändringar av verksamhetens inriktning av det slag som anges i utkastet. Utredaren är välkommen att höra av sig för en dialog kring Sbi:s roll i förhållande till stärkningen av barnbokens ställning.

Svenska barnboksinstitutets förslag om kompetensutveckling för förmedlare

Sbi omnämns i *Utkast till nationell biblioteksstrategi* även som en aktör som, tillsammans med KB och regioner, kan genomföra förslagen i avsnittet Fortbildning i kapitlet Läsning (s. 36):

*Regionbiblioteksverksamheterna har i samverkan utvecklat olika kompetensutvecklingsmodeller för bibliotekspersonal. Det är därför lämpligt att de regionala biblioteksverksamheterna fortsätter att driva kompetensutveckling inom området läsning. Kompetensutvecklingsinsatserna bör gälla utveckling av läsfrämjande metoder för både barn och vuxna. Det är angeläget att just de perspektiv på litteratur och läsning som biblioteken står för accentueras i utbildningsutbudet. Perspektivet bör därför inte enbart vara textanalytiskt. Samarbete med de biblioteks- och informationsvetenskapliga utbildningarna bör ske, så att den vetenskapliga grunden säkras. Skönlitteraturens positiva effekt för människors hälsa, biblioterapi, bör finnas med. Samverkan bör vara mycket bred också med BVC, logopedin, hjärnforskningen och språkvetenskapen. I vår rapport *Profession, utbildning och forskning* nämns forskning om läsning, kulturpolitik och e-böcker som ett starkt forskningsområde inom biblioteks- och informationsvetenskapen i Sverige. Vi förordar en samlad nationell struktur för kontinuerlig kompetensutveckling inom biblioteksområdet. Kompetensutveckling inom området läsning bör vara återkommande inslag i denna struktur.*

Sbi noterar att det förslag om kompetensutveckling för förmedlare som institutet lade fram vid mötet med utredaren har hörtsammats, vilket vi finner glädjande. Institutet har verkat för detta under många år, har gjort mycket inom området och har många idéer och förslag kring detta. Vi ser nu också att även andra har börjat uppmärksamma behoven. I exempelvis Läsdelegationens betänkande *Barns och ungas läsning* SOU 2018:57 kommenteras genomgående just behovet av kompetensutveckling för förmedlare. Vi välkomnar en dialog och föreslår utredaren att höra av sig till institutet för att få en beskrivning av vilken roll Sbi kan spela som expertinstitution i detta arbete.

Sammanfattning

Beskrivningen av Sbi:s verksamhet och möjligheter i *Utkast till nationell biblioteksstrategi* motiverar ett nytt möte mellan utredaren och Sbi. Vid detta möte kan Sbi ge en fullständigare bild av institutets verksamhet och beskriva Sbi:s arbete i dag när det gäller att stärka barnbokens ställning. När det gäller kompetensutveckling för förmedlare välkomnar vi en diskussion om vilken roll Sbi som expertinstitution kan ha i framtiden i detta arbete.

I detta ärende har Svenska barnboksinstitutets styrelse beslutat. Lillemor Torstensson och Åsa Warnqvist har varit föredragande.